

EUROMÉTROPOLE
EUROMETROPOOL
LILLE • KORTRIJK • TOURNAI

PERSDOSSIER

Evenement van 22 januari 2015

**GEMEENTEN VAN DE EUROMETROPOOL,
WELK ENERGIEBELEID VOOR MORGEN ?**

De Eurometropool : een energieneutrale regio tegen 2050

De partners van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai formuleerden in hun Strategie 2020 de ambitie om van de Eurometropool **tegen 2050 een energieneutrale regio** te maken.

Ze werkten een analyse uit op schaal van de Eurometropool . Er werden drie belangrijke vaststellingen gedaan in dat kader: het grote aandeel van het energieverbruik in de begroting van de gemeenten, de hoge kosten verbonden aan de import van energie, en de impact van de vervuiling op onze gezondheid. Het betreft bij uitstek problemen die de grenzen van nationale lidstaten overschrijden.

Voor de gemeenschappelijke uitdagingen op maatschappelijk, economisch en gezondheidsvlak moeten dan ook gezamenlijke oplossingen worden gevonden op schaal van de Eurometropool.

Om deze uitdaging mee te helpen aanpakken, organiseert de Eurometropool een bijeenkomst met en voor de 147 gemeenten van de Eurometropool rond het thema “duurzame energie” :

**Gemeenten van de Eurometropool, welk energiebeleid voor morgen ?
op 22 januari in de Métropole européenne de Lille (vanaf 14u00).**

De hoofddoelstelling van dit grensoverschrijdend evenement omvat het volgende :

- **bewustmaking van de gemeenschappelijke uitdagingen op gezondheids-, maatschappelijk en economisch vlak;**
- **uitwisseling van innoverende best practices tussen de gemeenten van de Franse, Waalse en Vlaamse deelregio's m.b.t. de volgende thema's :** hernieuwbare energie, openbare verlichting, openbaar vervoer en energie-efficiënte openbare gebouwen.
- **bewustmaking van de gemeenten voor het *Burgemeestersconvenant voor lokale duurzame energie*,** een initiatief gelanceerd door de Europese Commissie, dat de ondertekenende lokale overheden ertoe aanzet de Europese energiedoelstellingen te overtreffen en een kader biedt om deze ambitie waar te maken. Meer dan 6000 Europese gemeenten hebben het Convenant reeds ondertekend;
- **Bevordering van contacten en samenwerking tussen gemeenten.**
Door de grensoverschrijdende contacten tussen de gemeenten actief te stimuleren, wil de Eurometropool een vruchtbare voedingsbodem creëren voor concrete samenwerkingsinitiatieven op het vlak van duurzame energie. Alle inspanningen, ook deze die worden geleverd door de kleinste gemeenten, helpen om deze collectieve energie-uitdaging van de Eurometropool aan te pakken, alsook de internationale uitdaging m.b.t. de strijd tegen de klimaatverandering (in 2015 in Frankrijk uitgeroepen tot *Cause nationale*).

Deze bijeenkomst wordt voorgezeten door:

De heer **Damien CASTELAIN**, Voorzitter van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai en Voorzitter van de Métropole Européenne de Lille, en de heer **Pierre WACQUIER**, Voorzitter van IDETA en van de Eurometropool-commissie “Blauwe en Groene Eurometropool”.

De bijeenkomst wordt afgesloten door een hoge vertegenwoordiger van de Europese Commissie, de heer **Humberto DELGADO ROSA**, en door mevrouw **Marie-Christine MARGHEM**, titelhoudend eerste schepen van de stad Tournai en Belgisch federaal minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling.

CONTEXT

Een initiatief van de Eurometropool dat kadert in een internationale en Europese context

De strijd tegen de klimaatverandering is uiteraard een internationale uitdaging.

Energie is vandaag één van de grootste uitdagingen waarmee Europa wordt geconfronteerd. Het vooruitzicht van snel stijgende energieprijzen en van een toenemende afhankelijkheid van ingevoerde energie maakt onze energievoorziening minder betrouwbaar en vormt een bedreiging voor de volledige economie omdat de burgers, gemeenten en bedrijven kwetsbaar worden. Het energiebeleid van de EU beoogt een veilige, betaalbare en duurzame energievoorziening.

Bovendien zijn er maatregelen nodig om de uitstoot drastisch te verminderen en de klimaatverandering te stoppen.

Het beleid van de EU (klimaat- en energiepakket van 2008) is gebaseerd op de “3 x 20”-doelstellingen, die tegen 2020 verwezenlijkt moeten worden:

- de uitstoot van broeikasgassen van de EU met minstens 20% verminderen t.o.v. het niveau van 1990;
- de energie-efficiëntie van de EU met 20% verbeteren;
- het aandeel van hernieuwbare energie in de energiemix van de EU op 20% brengen.

De partners van de Eurometropool hebben beslist deze uitdaging samen aan te pakken en te streven naar een energieneutrale Eurometropool.

Deze ambitie zal worden verwezenlijkt in het kader van de Strategie Eurometropool 2020.

Een analyse van de uitdagingen op schaal van de Eurometropool-regio

De partners verzamelden verschillende energiegegevens op schaal van de Eurometropool met het oog op een gemeenschappelijke analyse. Deze analyse toont verschillende trends op schaal van de grensoverschrijdende regio.

Drie belangrijke vaststellingen:

1- Het grote gewicht van het energieverbruik :

De meest energieverslindende sectoren zijn:

- de gebouwen (41%) ; door de ouderdom van de gebouwen gaat een groot deel van het energieverbruik naar verwarming;
- de industrie (33%);
- het transport (25%): de behoeften stijgen constant en zijn nog te afhankelijk van olie.

Dat heeft een impact op de begroting van de gemeenten, die er uiteraard alle belang bij hebben het energieverbruik te verminderen en onder controle te houden, en op lokaal niveau hernieuwbare energie te produceren.

2- Hoge uitgaven

Het totale bedrag dat elk jaar door alle activiteiten binnen de Eurometropool-regio wordt besteed aan energieverbruik (energie die grotendeels wordt geïmporteerd) bedroeg 6.969 miljoen euro in 2012. Dat bedrag zou kunnen worden verminderd door energierationalisering, aangevuld met de ontwikkeling van lokaal geproduceerde hernieuwbare energie.

3- Een sterke luchtverontreiniging

De verbranding van fossiele energie, meer bepaald in het kader van het wegverkeer en industriële processen, verontreinigt de lucht.

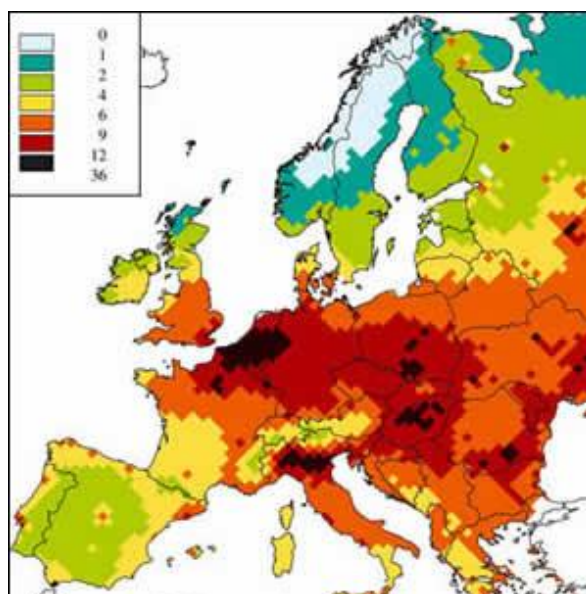
Daardoor

- o daalt de levensverwachting ;
- o zijn er meer aandoeningen van de luchtwegen zoals bronchitis en astma.

Het fijn stof dat (vooral door dieselveertuigen) wordt uitgestoten, wordt gemakkelijk ingeademd en veroorzaakt ernstige hart- en ademhalingsstoornissen. Dit is een gemeenschappelijk transnationaal probleem binnen de Eurometropool, want luchtverontreiniging kent geen grenzen...

De uitdaging op het vlak van gezondheid is dan ook cruciaal.

Voor de gemeenschappelijke uitdagingen op maatschappelijk, economisch en gezondheidsvlak moeten bijgevolg gezamenlijke oplossingen worden gevonden.

Aantal maanden waarmee de levensverwachting wordt ingekort –gemiddelde in de EU ten gevolge van fijn stof (PM2,5)

Bron: <http://www.airparif.asso.fr/pollution/effets-de-la-pollution-generalites>

Naar een doorgedreven samenwerking

In de 3 deelregio's van de Eurometropool zijn reeds verschillende initiatieven lopende rond klimaatverandering :

- Het *Schéma régional Climat Air Énergie* is een planningstool die door de Franse Staat en de Conseil Régional Nord-Pas de Calais werd uitgewerkt.
- De *Dynamique climat Nord-Pas de Calais* ondersteund door de Franse Staat (DREAL), de regio Nord-Pas de Calais, de departementen Nord en Pas-de-Calais, en het ADEME, staat in voor de oriëntering, stimulering, uitvoering en bestudering van elk initiatief dat erop gericht is de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en de regio's klaar te maken voor de toekomstige klimaatveranderingen. De *Pôle Climat* van het CERDD (*Centre régional du développement durable in Nord-Pas de Calais*) stuurt deze samenwerkingsdynamiek aan.
- De Province de Hainaut vermindert het energieverbruik van haar onroerend patrimonium d.m.v. verschillende acties : bouw van lage energie- of passiefgebouwen, verbetering van de bouwschil en de technische voorzieningen van de gebouwen, *relightings*, maatregelen inzake rationeel energiegebruik (REG) (binnentemperaturen, gebruikstijden, energieverbintenissen, sensibilisering rond REG, ...). De provincie coördineert tevens de *Commission Énergie-Climat* in het kader van het project Cœur du Hainaut (regio's Mons-Borinage en Centre). Op het vlak van territoriale ecologische ontwikkeling stimuleert ze eveneens het opzetten van activiteiten die verband houden met hernieuwbare energieën en het REG (drie edities van de "Journée transfrontalière de l'énergie durable" in 2012, 2013 en 2014. Cf <http://www.ited.eu>).
- Het *Plan Climat-Énergie Territorial* van Lille Métropole legt de doelstellingen voor 2020 vast : de uitstoot van broeikasgassen in de regio met 30% verminderen, energie besparen (brandstof, verwarming) door het verbruik met 10% te doen dalen, minder afhankelijk zijn van fossiele energie door 5 keer meer hernieuwbare energie te produceren, en anticiperen op de effecten van de evolutie van het klimaat (overstroming, hitte, ...) door in te spelen op 9 strategische assen.
- Het territoriaal project "Wallonie picarde 2025" benadrukt de wil van deze regio om op milieugebied een excellentieregio te worden. Het luik 'energie-klimaat' voorziet de versterking van de duurzame ontwikkeling in de bouwsector, alsook de creatie van nieuwe sectoren voor hernieuwbare productie. Deze twee pijlers zullen bijdragen tot de creatie van moeilijk of niet-delokaliseerbare jobs (geschat op 3.000 in de sector van de hernieuwbare energie). Het energie- en klimaatbeleid is dus eveneens een hefboom voor economische ontwikkeling.
- Mouscron (Intercommunale IEG) heeft als eerste stad van Wallonie picarde een *Plan d'action Energie Durable* (PAED) ingevoerd, gedgekeurd in het kader van het Burgemeestersconvenant.
- Tegelijkertijd werden - in het kader van een collectief initiatief gecoördineerd door IDETA - 10 gemeenten (waaronder Tournai) bijeengebracht rond de door het Burgemeestersconvenant vooropgestelde doelstelling. Het actieplan is opgebouwd rond drie assen : de energie-efficiëntie van de gebouwen, de omschakeling inzake mobiliteit en de productie van hernieuwbare energie. Het voorstel van plan dat werd voorgelegd aan de ondertekenende entiteiten, houdt rekening met de verdeling van de inspanningen... en van de winst die daaruit zal voortvloeien (energiebesparingen, financiële voordelen, levenscomfort, ...). Deze twee PAED-initiatieven maken integraal deel uit van het energieluik van het territoriaal project "Wallonie picarde 2025".

- Een strategie voor een energieneutrale regio (Zuid-West-Vlaanderen) voor Leiedal (intercommunale rond Kortrijk).
- Een aanmoediging tot ondertekening en begeleiding bij het gebruik van de Europese tool “Burgemeestersconvenant” door WVI (intercommunale rond Brugge, waarvan een groot deel van de gemeenten het noordwestelijke deel van de Eurometropool vormt)
- In de gemeenten bestaan er eveneens heel wat initiatieven zoals het Europese labelliseringsinitiatief Cit’ergie in de stad Rijsel of het initiatief voor de begeleiding van bedrijven door de CCI Grand Lille (Strategie Energie).

Al deze initiatieven streven - op verschillende maar complementaire niveaus - dezelfde doelstellingen na: het energieverbruik verminderen, de schadelijke uitstoot drastisch verminderen, de nodige energie op veel duurzamere of zelfs op volledig duurzame wijze produceren.

Een van de uitdagingen bestaat erin concreet van start te gaan met de energieomschakeling in de Eurometropool-regio, waarbij de jobs en nieuwe sectoren worden ontwikkeld, in overeenstemming met de derde industriële revolutie die in Nord-Pas de Calais werd gelanceerd.

Het gemeenschappelijke doel bestaat erin een nieuw paradigma te creëren dat het ontstaan van een meer circulaire, creatieve, zuinige, verantwoordelijke, samenwerkende en werkgelegenheidsscheppende CO2-arme economie mogelijk maakt.

Voor de Eurometropool vertaalt deze doelstelling zich op de eerste plaats in de bewustmaking van de actoren van de regio voor de energie-uitdaging, waarbij de Europese tool “Burgemeestersconvenant voor lokale duurzame energie” als belangrijkste uitgangspunt wordt genomen.

Tijdens de tweede fase moeten de gemeenschappelijke krachtlijnen op schaal van de Eurometropool in kaart worden gebracht. Daaruit zal een actieplan gedistilleerd worden om de gestelde ambitie waar te maken van een energieneutrale regio.

DOELSTELLINGEN VAN DE BIJEENKOMST

Pragmatische uitwisselingen en gezamenlijke vooruitgang

Dit sensibiliseringsevenement is bestemd voor de politici en technici van de 147 gemeenten van de Eurometropool die verantwoordelijk zijn voor energie-aangelegenheden.

Deze bijeenkomst beoogt op de eerste plaats de **uitwisseling van innoverende best practices** tussen de gemeenten van de Franse, Waalse en Vlaamse deelregio's.

Doelstellingen:

- een netwerk creëren tussen de gemeenten van de Eurometropool;
- delen van best practices en ervaringen tussen gemeenten die het Convenant reeds ondertekenden, en de gemeenten die nog niet hebben ondertekend, aanmoedigen om zich aan te sluiten bij een initiatief dat gericht is op energiebesparing;
- uitbreiding van de energieacties, binnen de actiemiddelen waarover de gemeenten beschikken.
- voortbouwen op de lokale dynamieken met toevoeging van een grensoverschrijdende dimensie.

Deze grensoverschrijdende benadering lijkt bijzonder interessant, want:

- de energie-uitdagingen stoppen niet aan de grens,
- de diversiteit van de benaderingen/praktijken die door de gemeenten worden ontwikkeld, zijn een bron van inspiratie voor de gemeenten van de andere deelregio's,
- de samenwerking op schaal van de Eurometropool laat toe de nodige kritische massa bijeen te brengen om projecten te realiseren, Europese projectoproepen te beantwoorden, enz.

Fiche gemeentelijke energiepartnerships

Op 22 januari krijgen alle gemeenten een fiche "energiepartnership" waarmee ze hun interesse kunnen aantonen om met een partnergemeente verder te werken rond een gemeenschappelijk thema

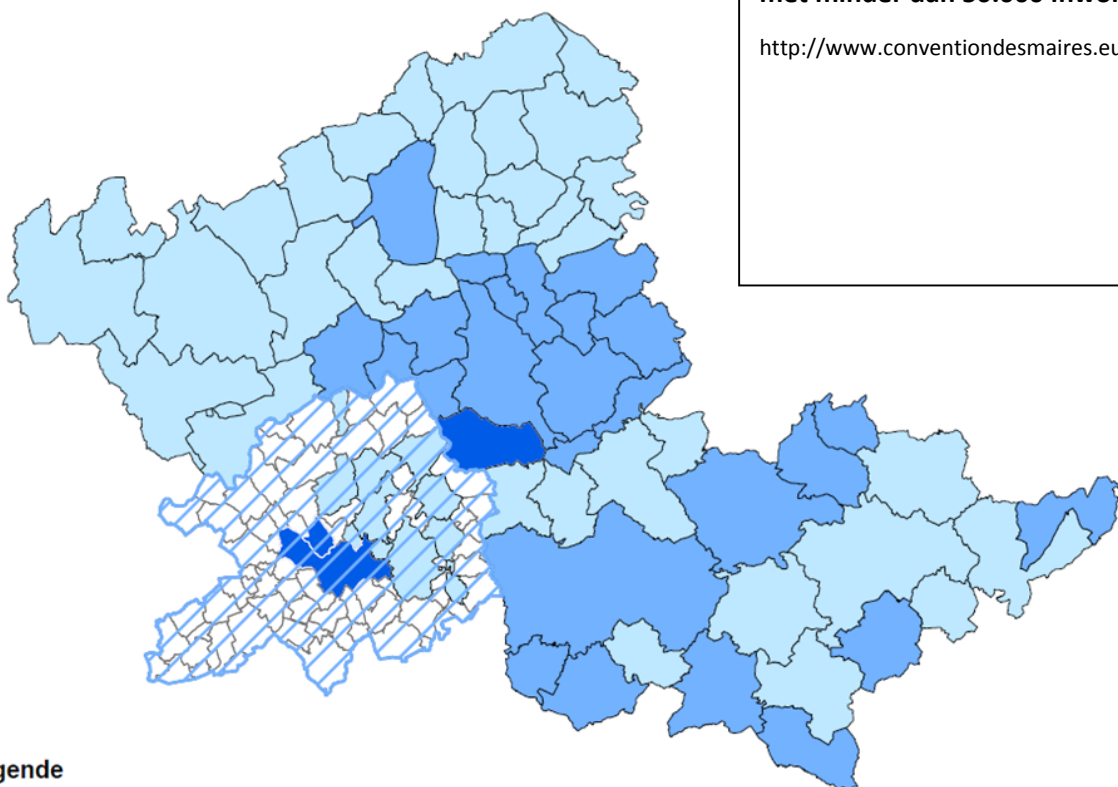
Het Burgemeestersconvenant : een springplank, geen eindpunt

Het Burgemeestersconvenant vormt een eerste fase van de energietoetsing.

Alle gemeenten, zelfs de kleine gemeenten, beschikken over de middelen om actie te ondernemen : **er bestaan geen “kleine” inspanningen**, de deelname van elke gemeente is nodig om de doelstellingen te bereiken, want door bepaalde zaken te bundelen kunnen de resultaten meestal worden geoptimaliseerd.

Overzicht van de gemeenten binnen de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai die zich hebben aangesloten bij het Burgemeestersconvenant

Bron : Ideta

Légende

- commune ne s'étant pas affiliée à la Convention des Maires, pour laquelle un diagnostic énergétique et/ou un bilan des émissions a été réalisé
- Lille Métropole; affiliée à la Convention des Maires et un bilan territorial des émissions a été réalisé
- commune affiliée à la Convention des Maires et pour laquelle un bilan des émissions a été réalisé
- commune affiliée à la Convention des Maires et pour laquelle un PAED a été réalisé

Het Burgemeestersconvenant voor lokale duurzame energie verenigt lokale en regionale overheden die zich vrijwillig engageren om de energie-efficiëntie en het gebruik van duurzame energiebronnen op hun grondgebied te verhogen.

Door hun verbintenis beogen de ondertekenaars van het Convenant de **20%-CO2-reductiedoelstelling van de Europese Unie tegen 2020 te behalen en te overtreffen.**

Dit instrument biedt een geharmoniseerd kader om een nulmeting te maken en een actieplan duurzame energie op te maken.

Het maakt de dialoog tussen de Europese regio's over de energie-uitdagingen mogelijk.

Reeds 6.149 ondertekenaars in Europa voor 191.599.862 inwoners.

88% van deze ondertekenaars zijn gemeenten met minder dan 50.000 inwoners.

http://www.conventiondesmaires.eu/index_nl.html

Focus op enkele voorbeelden van concrete innoverende initiatieven van gemeenten :

Flobecq (BE-WAPI) : meer dan een derde van de woningen van de gemeente beschikt over fotovoltaïsche zonnepanelen dankzij de tussenkomst van de gemeente als derde-investeerder. Op die manier konden de bewoners genieten van goedkope groene stroom via de installatie, bij hen thuis, van fotovoltaïsche panelen, zonder hiervoor de financiële middelen die nodig zijn voor een dergelijke investering, te moeten verschaffen. Dat was de eerste stap in de richting van een ruimere denkoefening over de energie-efficiëntie van de gebouwen van de gemeente. Dit initiatief had een domino-effect, want met de besparingen die dankzij de zonnepanelen werden gerealiseerd, konden tevens andere werkzaamheden (bijvoorbeeld isolering) worden uitgevoerd.

Heuvelland (BE-Vlaanderen) : Heuvelland bespaart jaarlijks 30% energie door haar alternatieve beheer van de openbare verlichting.

Wambrechies & Marquette (FR-MEL) : D.m.v. de uitwerking van hun intergemeentelijke Agenda 21, gestart in 2012, wilden de steden Marquette-lez-Lille en Wambrechies zachte verplaatsingen en alternatieven voor de wagen promoten.

Sensibilisering en opleiding m.b.t. ecologisch rijden is één van de prioritaire acties om onder de ambtenaren een gedragswijziging tot stand te brengen. Daarnaast hebben de steden fietsen aangekocht opdat de medewerkers niet langer de wagen zouden gebruiken voor verplaatsingen in de stad.

Dankzij deze twee acties kunnen alle ambtenaren worden gesensibiliseerd rond de klimaatverandering en worden de *good practices* van deze 2 gemeenten in de kijker gezet.

Lille (FR-MEL) : Het lichtplan van Lille. Dossier (persdossier te downloaden op <http://we.tl/IU5ZxhJxCh> of contact met ons opnemen)

NB : Tijdens deze bijeenkomst zullen veel andere voorbeelden worden toegelicht.

Een document dat een overzicht geeft van alle ervaringen en uitwisselingen, zal na het evenement worden opgemaakt.

Na het Eurometropool-event: Bijeenkomst van het CERDD :

Nieuwe politici, nieuwe projecten rond duurzame ontwikkeling

18u00 tot 20u30

De middelen, methoden en contacten voor duurzame ontwikkeling en de strijd tegen de klimaatverandering, voorgesteld door verkozenen en experts

Het "Energie"-evenement van de Eurometropool is gekoppeld aan een bijeenkomst van verkozenen (in kleine groepen), georganiseerd door de MEL en het CERDD (*Centre de Ressources du Développement durable - Nord-Pas de Calais*) om hen te sensibiliseren voor de ruimere uitdagingen die gepaard gaan met duurzame ontwikkeling en de bestaande hefboomen.

Mevrouw Christiane BOUCHART, Ondervoorzitster van de MEL verantwoordelijk voor duurzame ontwikkeling en

Mevrouw Myriam CAU, Voorzitster van het CERDD en Ondervoorzitster van de Conseil régional verantwoordelijk voor duurzame ontwikkeling, participatieve democratie en evaluatie,

zullen deze bijeenkomst die voorbehouden is voor politici en georganiseerd wordt door het CERDD en zijn partners, voorzitten.

De politici van de Belgische gemeenten zijn eveneens uitgenodigd om deel te nemen aan dit evenement.

Tien thema's zullen worden besproken in "speed meetings" zodat de verkozenen en regionale experts zo beknopt mogelijke informatie kunnen verstrekken en zodat de uitwisseling van ervaringen tussen de verkozenen zo efficiënt mogelijk zou verlopen.

Contactpersonen :

Olivier Bontems

Direction des Participations et de l'Énergie – Ideta

Trekker van de EM-werkgroep "Energie"

bontems@ideta.be

tel. +32 69 55 35 25

Séverine Flahault

Agentschap Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai

+32 478 67 17 93